

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon Interurban 113

Cena inseratov: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrt strani
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim posust

Kdo onemogočuje delo v parlamentu?

Kriza beogradske vlade traja že neka-ko 14 dni. Državljeni z nevoljo povprašujejo: »Kdaj bo tega konec? Kdaj dobi-mo novo vlado?« Da je tako nezadovolj-stvo upravičeno, o tem se ne more dvo-miti. Našo državo čakajo še velike nalo-ga, ki jih more rešiti dobra vlada v spo-razumu in v zvezi z narodno skupščino. Ako pa vlade ni, ni delovanja narodne skupščine. Naš parlament že 14 dni nima več nobene seje. Pred njim stojijo vele-važne naloge: državni proračun, inozem-sko posojilo, zaposlenje ljudi, ki so brez dela in zaslužka ter po nekaterih pokra-jinah trpijo glad, pri gradbenih podjet-jih države. Mesto da bi se narodna skup-ščina energično lotila rešitve teh važnih vprašanj, pa praznuje ter počiva.

Svetozar Pribičević je kriv.

Glavno krivdo na tem ima Svetozar Pribičević, vrhovni poveljnik samostalne demokratske stranke. On je na stališču: Ako jaz nisem v vladi, tudi vlade ne sme biti. Če pri tem država škodo trpi, kaj to nam mar, pravijo samostalni demokrati, saj država smo mi. Pod tem vidikom se je politika samostalne demokratske stran-ke razvijala že od njenega početka. Dok-ler je Pribičević bil na vladi s Pašićem, je pobijal avtonomne in samoupravne težnje Hrvatov in Slovencev ter ni miro-val, dokler ni bil zadnji ostanek politič-nega samoudejstvovanja iz hrvatskih in slovenskih krajev prenešen v Beograd. Dokler je on bil na vladi, kajpada ni bilo beogradske hegemonije (nadvlade) nad prečanskimi kraji. To je bilo v dobi, ko oblastnih samouprav še ni bilo, marveč so one bile samo na papirju, ker Pribiče-vič kot minister ni imel ne smisla in ne volje in menda tudi ne moči, da bi ob-lastne samouprave spravil v življenje. Ko pa so oblastne samouprave po največ-ji zaslugi SLS začele živeti, delovati ter se razvijati, s čimer je prečanskim kra-jem dana možnost lastnega gospodarskega in političnega udejstvovanja, se opo-zicionalec Pribičević na vsa usta toži o beogradski nadvladi, kateri je on kot vla-dinovec z vidovdanske ustavo položil podlago.

Kriv je tudi Stjepan Radič.

Radičeva politika je ponesrečena od pr-vega početka naše države. Ko je šlo za to, da se z ustavo določi razdelitev in uredi-tev državne vlasti ter se položijo temelji notranjemu državnemu urejenju, je Ra-dič ostal v Zagrebu, kjer je popeval sla-

vospeve kmetski republiki in samostojni Hrvatski. Mesto da bi šel v Beograd, da bi se boril za pravično ureditev države in za pravice prečanskih krajev, je potoval na Dunaj, v Pariz, v London in celo v Moskvo. Ko se je v zagrebškem zaporu naposled odločil, da gre v Beograd, je na slovesen način priznal ustavo ter se je v celoti odpovedal svojemu dotakratnemu programu, če so se smeje njegove dekla-macije smatrati kot program. Pri vstopu v Pašičevo vlado leta 1925 je postavil kot glavni pogoj, da Pribičević ne sme v vla-do, kakor je to želel Pašić. Ko se mu je v resnici posrečilo Pribičevića vreči iz vla-de ter ga zadržati izven vlade, je Radič izjavil, da je že samo to dejstvo takšen uspeh, ki je bil vreden Radičevega spo-razuma z radikali in njegovega vstopa v vlado. Dve leti kasneje pa je Radič s Pri-bičevićem napravil takšno tesno zvezo, da brez njega noče v vlado ter sploh ho-če preprečiti vsako drugo vlado. Tej zvezi je Radič, da bi hrvatskemu kmetu nasul peska v oči, dal vablivo ime kmetske de-mokracije.

Radič in Pribičević zapletla Davi-doviča.

Voditelja kmetske demokracije sta na-stavila Davidoviču, predsedniku demo-kratske stranke, mrežo, da bi ga vlovila za svoje politične namene. To se jima je izpočetka posrečilo. Odtod izvira klic po koncentraciji vseh demokratskih strank v narodni skupščini. Kot žrtev tega klica je padla prejšnja vlada, čeprav je državi storila to uslugo, ki je ni mogla storiti nobena druga vlada, da je prinesla zakon o zenačenju davkov v celi državi. Vsi poskusi koncentracije, ki so ostavki vlade od 8. februarja sledili do danes, so se razbili na pretiranih zahtevah zastop-nikov takozvane kmetske koalicije. Ko je uvidel Davidovič, da trdovratno počenja-nje Radiča in Pribičevića vodi do novih volitev, kojih pa ljudstvo noče v nobenih pokrajinah, je Vukičeviću podal roko v sestavo koalicijske vlade, v koji bi poleg radikalov in demokratov bili zastopniki SLS in muslimanov. Tudi zastopnikom kmetske koalicije je v tej vladi mesto po-nujeno.

Odgovornost pred ljudstvom.

Potek vladine krize dokazuje lažnji-vost trditve kmetske koalicije, da so Hr-vati od vlade izključeni. Take izključitve ni. Ako so radičevski poslanci v opoziciji, je razlog v tem, ker je Radič svojo usodo

in usodo hrvatskega naroda navezal na usodo Svetozarja Pribičevića, ki je do-živel popoln polom svoje politike. Hrvat-ski narod je doslej moral drago plačati razbrzdanost Radičeve politike. Hrvatsko ljudstvo bo tudi moralo plačati stroške za zavetišče, ki ga sedaj nudi Radič skra-hirani samostalni demokratski politiki. Prišel pa bo obračun od strani ljudstva, in tokrat bosta Radič in Pribičević pozva-na na odgovor za vse to, kar sta zagrešila nad ljudstvom in nad državo. Ljudstvo zahteva od svojega zastopništva smotre-no in pošteno delo za splošni blagor, ne pa demagoško hujskanje in strastveno kričanje. S tem se da za nekaj časa po-kriti in zakriti lastna nesposobnost za raz-borito in hasnovito ljudsko politiko, ni-kakor pa to ne more biti trajen nadome-stek za politično udejstvovanje, ki s svo-jimi deli služi narodu in državi. Kdor o-vira ali celo onemogočuje takšno delova-nje parlamenta, ta si sam plete šibo, s ka-tero bo ljudstvo v svoji nezadovoljnosti udarilo po njem.

Družba sv. Mohorja leta 1927.

Pravijo, da je število knjig merilo za izobrazbo in napredek v kakem okraju. Slovenci imamo »družbo, ki je naš narod brati naučila«, kakor se je že večkrat pi-salo; in ta družba je Mohorjeva, že sedem desetletij stara. In je res kot nekaj kaza-lec, ki dokaj točno pokaže na posamezne fare, koliko bje ura prosvete v njej. Ču-dno: ne odloča tu bogastvo. Mnogo rev-nih krajev si nabavi letno obilo dobrega čtiva, mnogo bogatih pa zelo malo. Zakaj stroški za dobro knjigo (v Mohorjevi dru-žbi dobiš za 20 Din celo 5 knjig!) so v primeri s stroški za reči, ki za življenje niso nujno potrebne (pijača, tobak, vese-lice, lišp itd.) prav gotovo najmanjši; a prav tako gotovo, so brez primere bolj plodonosno naloženi kot katerikoli dru-gi. Lavantinska škofija se je dvignila pri naročnikih od leta 1926 za 1052 udov. Ni še dovolj! Najmočnejša slovenska škofija po številu prebivalstva mora imeti tudi največ članov Mohorjeve družbe, da bo delala čast ustanovitelju Slomšku, sinu naše zelene Štajerske. Vse naše naročni-ke opozarjamo: na delo za Mohorjevo knjigo, ki bo letos silno zanimiva (zopet petero knjig!)! Geslo bodi: Nobena dru-žina brez teh knjig! Prosvetna društva na delo in na agitacijo zanje!

Tu prinašamo pregled, kako se gibljejo naročniki po posameznih farah. Prva številka za imenom fare pove, na katerem mestu je bila župnija lani (1926) in se ta-koj vidi, ali je napredovala ali nazado-vala. Druga številka pa pove, koliko je